

patribus vel degradatio vel depositio vel privatio ab officio absque spe recuperationis. Alii vero privantur quidem usu ordinis, sed non perpetuo, sed ad tempus; ut sunt haeretici. Et in hujusmodi hominibus potestas se habet ut manus paralytica conjuncta brachio. In suspensio autem ab ordine vel excommunicato se habet ut manus ligata, qua soluta uti possumus; in pure autem monacho ut manus occupata. Est igitur ordinis potestas fixa, ita ut ejus essentia nullo modo ab anima tollatur, licet impediri possit a licito usu, majori impedimento, ut in degradatione, vel minori, ut in suspensione fit ab usu ordinis.

301. Argumentantur ex Concilio quarto Toletano, quod ait: „Episcopus, presbyter, aut diaconus, si a gradu suo injuste dejectus in sancta (al. secunda) synodo innocens reperiatur, non potest esse quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altario de manu episcoporum. Si episcopus est, orarium, anulum, et baculum; si presbyter, orarium et planetam; si diaconus, orarium et albam; si subdiaconus, patenam et calicem; sic et reliqui gradus ea in reparationem sui recipiant, quae quum ordinarentur perceperunt.“¹ Ex quibus eis videtur, quod iterabatur ordinatio etiam cum injuste depositis, et quod proinde ablati fuerit character.

Respondetur, illam ceremoniam non fuisse sacram, nec characterem impressisse, vel gratiam ex opere operato contulisse, sed fuisse nudam ceremoniam, qua constaret populo, qui illos deponi viderat, eosdem restitutos esse, non ad novam potestatem, sed ad usum antiquae; quia fugisset illorum communionem, si non constaret eis de restitutione, sicut constitit de depositione.

302. Argumentantur ex historia Nicephori (?) narrantis: „Quum Dioscorus manus impositionem accepisset, recesserunt multitudines rusticorum, dicentes, quia nisi secundum quod sanctorum continent apostolorum canones fiat, non recipietur episcopus; princeps enim inthroniza-

¹ Can. XXVIII. Mansi X, 627.

verat eum. Dioscorus autem venit ad S. Marcum, et venientes clerici induerunt eum secundo, et iterum consecraverunt, et ita veniens ad S. Joannem praefecit Collurum.“ (?) Licet igitur iterare ordinem et ita non erit fixus.

Respondetur, illam secundam consecrationem vel abusum fuisse ex ambitione Dioscori ortum; vel ceremoniam fuisse reconciliationis: quia enim contra canones apostolorum jussu principum fuerat ordinatus, et ob id suspensus ab officiis, hac ceremonia fuit illi restitutus usus, quo rustici placarentur et ei communicarent.

Constat ergo ex dictis, ordinem immobilem esse, nec pati in se aliam mutationem, quam privationem liciti usus, sive per degradationem id fiat, sive per suspensionem.

[Cap. V. Potestas jurisdictionis est variabilis.]

303. Jurisdictio autem aliter se habet. Non enim ita habetur, quin ipsa essentia potestatis auferri possit, et vario modo mutari suspendique usus, manente potestate. Quae quia nonnulli negarunt, qui praesertim asserebant, jurisdictionem vi consecrationis dari, probanda sunt et argumenta in contrarium diluenda.

304. Itaque quod tollatur saepe ipsamet essentia jurisdictionis, et non solum usus, asserunt multi doctores, pontifices etiam multi et concilia, quibus consentiunt scholastici.

Cyprianus igitur ad Antonianum scribit: „Qui ergo nec unitatem spiritus nec conjunctionem pacis observat, et se ab ecclesiae vinculo atque a sacerdotum collegio separat, episcopi nec potestatem potest habere nec honorem, qui episcopatus nec unitatem voluit tenere nec pacem.“¹

Ambrosius ait: „Dominus par jus et solvendi esse voluit et ligandi, qui utrumque pari conditione permisit. Ergo qui solvendi jus non habet, nec ligandi habet.“ Et infra: „Ecclesiae utrumque licet, haeresi utrumque non

¹ Ep. 52. Migne, P. L. 3, 791.

licet. Jus enim hoc solis permissum sacerdotibus est. Recte igitur hoc ecclesia vindicat, quae veros sacerdotes habet; haeresis vindicare non potest, quae sacerdotes Dei non habet.¹

Augustinus de praepositis haereticis loquens ait: „Quum expedire hoc iudicetur ecclesiae, ut praepositi eorum (nempe haereticorum) venientes ad catholicam societatem honores suos ibi non administrent, non eis tamen ipsa ordinationis sacramenta detrahuntur, sed manent super eos.“² Haec ille, per honores intelligens jurisdictionem et per sacramenta ipsam ordinis potestatem. Idem Augustinus de his qui sunt extra ecclesiam loquens ait: „Foris quidem nec ligari aliquis potest nec solvi, ubi non sit, qui alium ligare potest aut absolvere; sed solvitur, qui cum columba fecerit pacem, et ligatur, qui cum columba non habet pacem, sive aperte foris sit sive intus esse videatur.“³

305. Leo papa ad episcopos per Mauritaniam Caesariensem ait: „Donatum autem Salicinensem, ex Novatianis cum sua, ut comperimus, plebe conversum, ita dominico gregi volumus praesidere, ut libellum fidei suae ad nos meminerit dirigendum, quo et Novatiani dogmatis damnet errorem, et plenissime confiteatur catholicam veritatem. Maximum quoque, ex laico licet reprehensibiliter ordinatum, tamen si Donatista jam non est, et a spiritu schismaticae pravitate alienus, ab episcopali, quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate; ita ut et ipse libello ad nos edito catholicum se esse manifestet.“⁴ Haec ille, concedens olim haereticis jurisdictionem, qua in haeresi carebant.

Alexander secundus ad Valerianum episcopum et martyrem ita scribit: „Hi, qui extra ecclesiam sunt, nec

¹ Lib. I. De Poenitentia c. 2. Migne, P. L. 16, 467.

² Lib. II. Contra epist. Parmeniani c. 13. Migne, P. L. 43, 70.

³ Lib. III. De baptismo c. 18. Migne, P. L. 43, 150.

⁴ Ep. XII. ad episcopos Africanos c. 6 (Jaffé 2. ed. nr. 410); Migne, P. L. 54, 653.

ligare possunt, nec solvere, nec reconciliando ecclesiasticae communioni reddere, nec excommunicando ejus societate privare, qua ipsi haeresi vel schismate polluti sive sententia notati penitius carere probantur.“¹

Innocentius quoque papa primus ad episcopos Macedoniae de haereticis ait: „Qui honorem amisit, honorem dare non posse; nec illum aliquid accepisse, quia nihil indante erat (al. remanserat), quod ille posset accipere. . . Certe quia quod non habuit dare non potuit; damnationem utique, quam habuit, per pravam manus impositionem dedit.“²

Nicolaus papa ait: „Ait Coelestinus papa, orientalibus episcopis scribens: Si quid ab episcopo Nestorio aut ab aliis, qui eum sequuntur, ex quo talia praedicare coeperunt, vel excommunicatus, vel exutus est seu antistitis seu clerici dignitate, hunc in nostra communione et durasse et durare manifestum est; nec judicamus, eum esse remotum; quia non poterat quemquam ejus remove sententia, qui se jam praebuerat ipse removendum.“³ Haec ille, docens non solum ex sua, sed etiam Coelestini sententia Nestorium utpote excommunicatum, non potuisse quemquam vel excommunicare vel deponere. Idem ait Nicolaus de eadem re loquens in C. Aperte et in C. Miramur, causa et quaestione iisdem.

Alexander tertius ait: „Porro si aliqui violentas manus in fratres suos injiciunt, et, ducti poenitentia, non convicti, sed privatim a te veniam postulant, eos monere debes et inducere, ut his, quos laeserunt, congrue satisfaciant, et apostolico se conspectui repraesentent; quum a te vel alio, sine speciali mandato Romani pontificis,

¹ Sunt verba Gratiani post textum Alexandri II., qui adducitur in Decreti parte II, causa 24. q. 1. c. 4.

² Ep. ad episcopos Macedoniae (Jaffé 2. ed. nr. 303); Migne P. L. 20, 526.

³ Decreti par. II. caus. 24. q. 1. c. 35. Ait Coelestinus papa (Jaffé 2111), ubi Nicolaus citat Coelestini ep. ad Joannem, Juvenalem aliosque epp. per orientem (Jaffé 2. ed. nr. 373).

absolvi non possint.¹ Tollit igitur papa ipsam potestatem absolventi, quum casum reservat.

Innocentius tertius ad Bisuntinum archiepiscopum: „Priorem quem a schismatico asseris ordinatum, ab officio poteris repellere incunctanter, nisi legitime probaverit, secum fuisse misericorditer dispensatum.“² — Idem ait: „Quia nobis constitit, electionem ipsam a suspensis et de suspensis etiam celebratam, eam justitia cassavimus exigente.“³

306. Accedit adhuc Concilium Lateranense III., quod jubens, ut idoneus ad curam animarum et qui residere possit suscipiatur, ait: „Quod si aliter actum fuerit, et qui receperit, quod contra sacros canones accepit amittat, et qui dederit, largiendi potestate privetur.“⁴

Innocentius tertius in generali concilio ait: „De multa providentia fuit in Lateranensi concilio (III.) prohibitum, ut nullus diversas dignitates ecclesiasticas vel plures ecclesias parochiales reciperet contra sacrorum canonum instituta, alioquin recipiens sic acceptum amitteret, et largiendi potestate conferens privaretur.“⁵

Multi alii canones sunt, in quibus fit mentio non solum de usus privatione, sed de potestate; per quos constat, hoc interesse inter potestatem ordinis et jurisdictionis, quod illa fixa, haec mobilis etiam quoad essentiam sit.

307. Scholastici quoque eandem sententiam clarius confirmant.

Nam S. Thomas, quem supra (pag 72) citavimus, eam differentiam ponit inter potestatem ordinis et jurisdictionis, quod illa quoad essentiam suam immobilis sit, haec vero omnino tollatur.⁶ Scotus ait: „Quaecunque

¹ Ep. ad quendam abbatem (Jaffé nr. 9241); cap. Porro si 7. De sent. excomm. (V. 39).

² Ep. ad Bisunt. archiep. (Potthast nr. 1906); cap. Fraternitati 2. De schismaticis et ordinatis ab eis (V. 8).

³ Ep. ad decanum Saresberiensem (Potthast. nr. 3590); cap. Quum dilectus 8. De consuetudine (I. 4).

⁴ Can. 13. Mansi XXII, 234 ss.; cap. Quia nonnulli 3. De clericis non residentibus (III. 4).

⁵ Can. 29. Mansi XXII, 1057 ss.; cap. De multa 28. De praebendis et dignitatibus (III. 5).

⁶ II. 2. q. 39. a. 3.

enim jurisdictio in ecclesia vel per superiorem suspendi potest, ita quod si tempore suspensionis attentet aliquid facere, nihil facit; vel potest totaliter pro omni tempore tolli.¹

Thomas Argentinensis in IV.: „Vis clavium, quantum ad forum poenitentiae et confessionis, non potest essentialiter tolli, quum sit idem quod sacerdotalis character, vel inseparabiliter ei unita; sed potest a superiori ligari et impediri ab usu; potestas vero jurisdictionis potest omnino auferri.“²

Petrus de Palude: „Tertia conclusio est, quod praecisus ab ecclesia non habet usum clavium jurisdictionis, etiamsi sit bonus, ut injuste excommunicatus, et multo magis haereticus. Usus enim clavium ordinis habent aequaliter omnes, qui habent characterem, sed usum clavium jurisdictionis non habent ab ecclesia praecisi, etiam injuste, quia sunt ab executione jurisdictionis suspensi. Haeretici vero sunt omnino jurisdictione privati. Unde quoad primum, conficere et ordinare possunt, quod est pure ordinis; quoad secundum, excommunicare et absolvere non possunt, quod est pure jurisdictionis; tertio, quoad usum utrarumque clavium simul, absolvere in foro conscientiae non possunt, quia deficiente altero principio essentiali non potest sequi effectus.“³

Dionysius Carthusianus de jurisdictione, quae est in papa ultra ordinem sacerdotalem et episcopalem, loquens ait: „Tertium est jurisdictio summa ac universalis, qua universis est altior; et hoc est relatio quaedam; nec manet in papa, dum desinit esse papa per liberam cessationem, aut alio modo; alia vero duo manent in eo.“⁴

Constat ergo, essentiam jurisdictionis tolli posse, sicut et potest suspendi et impediri.

308. Ratio etiam huic sententiae suffragatur.

1°. Causa ordinis est ipsa rei consecratio, quae in

¹ In IV. dist. 24. q. unica De secundo. Ed. Venet. 1680. tom. IV. p. 507. col. 1.

² In II. Sentent. IV. dist. 19. art. 3.

³ In IV. dist. 19. a. 2. q. 2. Ed. Paris. 1514 fol. 104 r.

⁴ In IV. dist. 25. q. 1. Quocirca sciendum. Ed. Venet. 1584. p. 337. col. 2.

ecclesia fixa est, dum res in perpetuum Deo consecratur, ut facit sacerdos. Causa autem jurisdictionis est hominis injunctio et voluntas, quae variis causis mutari potest et debet, quod ex historia et experientia videre licet.

Nam tribulatio ipsa, in qua non licet a propriis episcopis exerceri munus, ex tacito consensu superiorum, qui nolunt animas perire, jurisdictionem tribuit. Unde in Historia tripartita dicitur de Eusebio: „Eusebius interea, Samosatenus episcopus, in Thraciam in exilium deportabatur, apostolicis laboribus desudabat. Is enim multas ecclesias desolatas pastoribus esse conspiciens, habitu militari sumpto, clamato caput operiens, Syriam peragrabat, et Phoenicem pariter et Palaestinam, presbyteros ordinans atque diaconos, aliaque ecclesiae replebat officia. Sicubi autem inveniret sibi concordem episcopos, eos praesules egentibus constituere ecclesiis.“¹

Et rursus ibidem dicitur: „Athanasius ergo per Pelusium pergebat ad Alexandriam. Transiens autem per civitates edocebat, ut Arianos universi declinarent, et consubstantialitatis dogma amplecterentur. In quibusdam vero ecclesiis ordinationes fecit. Et hoc fuit initium alterius querelae adversus eum; quia in aliorum ecclesiis ordinare praesumpsit.“² Ex quibus colligitur, licere propter necessitatem jurisdictionem etiam extendere; quod quia illi non considerabant, immerito Athanasium reprehendebant.

Unde alibi in Historia tripartita de Theodosio in synodo Constantinopolitana agente dicitur: „At ille graviter ferens rursus factam divisionem, exorabat universos, ut laude dignum virum quaerent, quem pontificem ordinarant. Tunc illi ejus verbis acquiescentes Nectarium, generis nobilitate decoratum, constituerunt Constantinopolitanae civitatis episcopum. Maximum vero, Apollinaris contagio laborantem, nudatum pontificali dignitate ejecerunt. Tum etiam regulam protulerunt, ut Constantinopolitanus

¹ Cassiodorii Hist. trip. Lib. VII. c. 16. ex Theodoretis hist. eccl. lib. IV, c. 12. ss.

² Lib. IV. c. 34 ex Socratis hist. eccl. lib. II. c. 19.

episcopus haberet honoris privilegia post pontificem Romanum, eo quod sit nova Roma. Firmaveruntque rursus Nicaenam fidem, et patriarchas constituerunt, distribuentes provincias, ut episcopi uniuscujusque dioecesis ad ecclesias non irent extraneas; hoc enim olim propter persecutionis tempus indifferenter agebatur.“¹

Ex quibus constat, necessitatem, quae tempore persecutionis accidit, jurisdictionem tribuere.

309. Quam etiam consuetudo vel aufert vel donat.

Unde Innocentius tertius jubet, ut canonici ecclesiae Vulteranae praestent jure eligendi canonicos, quod absque episcopo ex consuetudine probarunt sibi competere. Dicitur enim ibi: „In secundo quoque articulo, quo idem petebat episcopus, ut dicti canonici episcopum ipsum jure electionis uti libere paterentur, absolvere studeas canonicos saepe dictos, maxime si sit notorium, quod in Tuscia generalis consuetudo servetur, ut in cathedralibus ecclesiis solum capitulum, irrequisito episcopo, eligendi canonicos habeat facultatem.“² Idem etiam postquam prohibuit, ne causas laicorum deciderent clerici, ob consuetudinem jubet, ut a laicis iudicibus gravati ad episcopum appellent, et item, si iudex laicus merito fuerit suspectus, vel si nullus fuerit iudex.³ Itaque clericus consentiente laico iudicare illum potest; non tamen licet laico iudicare clericum, etiamsi ipse consentiat, si episcopus non consentit, ut constat ex capite Significastis et ex capite Si diligenti De foro competentis.⁴ Ex quibus patet, magis repugnare, quod laicus clericum iudicet, quam clericus laicum. Nec enim clerico prohibetur, laicum iudicare, quasi ea res altior ipso sit; sed quod indignum sit, de minimis iudicare; laico vero prohibetur clericorum iudicium, quod non deceat inferiorem superiorem iudicare.

¹ Lib. IX. c. 13. ex Theodoretis hist. eccl. lib. V. c. 8 et Socratis h. e. lib. V. c. 8.

² Ep. ad episcopum Florentinum (Potthast nr. 2895); cap. Quum ecclesia 3. De electione etc. (I. 6).

³ Ep. ad episcopum Vercellensem (Potthast nr. 2785); cap. Licet 10. De foro competentis (II. 2).

⁴ Cap. 18. et 12. ibid.

Adhuc in C. Dilecto De officio archidiaconi jubetur, ut archidiaconus retineat eam jurisdictionem super abbatiam in territorio sui archidiaconatus existentem, quam ex pacifica consuetudine habebat.¹

Nicolaus etiam primus ad Rodulphum Bituricensem ait: „Primates enim vel patriarchas nihil privilegii habere prae ceteris episcopis, nisi quantum sacri canones concedunt, et prisca consuetudo illis antiquitus contulit, definimus; ita ut secundum Nicaenas regulas sua privilegia servantur ecclesiis, praeterquam si apostolica sedes aliquam ecclesiam vel ipsius rectorem quolibet speciali privilegio decreverit honorare.“² Haec ille, clare docens, ex consuetudine ecclesiasticam jurisdictionem acquiri.

In qua tamen re id advertendum censerem, quod causa, quare consuetudo dat jurisdictionem ecclesiasticam, non est quia populus in ea re consentiat; nec enim a consensu populi hujusmodi derivatur jurisdictio, quia populus non habet ecclesiasticam jurisdictionem, sicut habet saecularem; sed quia superiores consentiunt, ne animae pereant; quare ejusmodi consuetudinem nollent amittere. Unde b. Thomas ait, jurisdictionem ecclesiasticam descendere a majoribus in minores (sicut e contra saecularis a populo in principem ascendit) et consuetudinem eam dare vel auferre.³

310. Quod quidem, ut dixi, facit, ne animae pereant, et ut serviatur charitati, cui militare debet omnis jurisdictionum distinctio.

Unde Epiphanius ad Joannem Hierosolymitanum scribens ait: „Nam et si singuli ecclesiarum episcopi habent sub se ecclesias, quibus curam videntur impendere, et nemo super alieam mensuram extenditur, tamen praepositur omnibus charitas Christi, in qua nulla simulatio est; nec considerandum, quid factum sit, sed quo tempore, et quomodo, et in quibus, et quare factum sit.“ Et in-

¹ Cap. Dilecto 10. De off. archid. (I. 23).

² Ep. ad Rodulphum Bituricensem archiep. (Jaffé nr. 2091); cap. Conquestus, in Decr. part. II. causa 9. c. 8.

³ In IV dist. 19. q. 1. a. 3. quaest. 3. solutio II.

fra commendans Cyprios, quod non curarent jurisdictione non confundi ob charitatem, subjungit: „O vere benedicta episcoporum Cypri mansuetudo et bonitas, et nostra rusticitas, sensu tuo et arbitrato digna misericordia Dei. Nam multi episcopi communionis nostrae et presbyteros in nostra ordinaverunt provincia, quos nos comprehendere non poteramus, et miserunt ad nos diaconos et hypodiaconos, quos suscepimus cum gratia.“¹ Haec ille, docens, episcopos Cypri non moleste tulisse, si alii episcopi in suis dioecibus clericos suos ordinarent, quos proprii episcopi comprehendere non poterant, quod episcopos humilitate fugerent, ne ordinarentur.

Et ob eandem charitatem, ne animae pereant, consentiunt superiores, ratumque habent, ut in articulo mortis quisque sacerdos ex licentia interpretativa quemvis a quovis casu possit absolvere.

311. Peccatum etiam et negligentia superioris occasio est, ut alius jurisdictionem accipiat et negligentiam ejus suppleat, ut est videre in Decretalibus, ubi Innocentius tertius jubet, ut, negligentibus superioribus monachorum regulam non observantium et proprium habentium, archiepiscopus Ausitanus compellat eos regulariter vivere.²

Ibidem eodem etiam titulo (ex concilio generali sub Innocentio III.) datur jurisdictio ordinariis, ut, negligente capitulo corrigere excessus canonicorum, possint ipsi supplere eosque corrigere.³

Potest igitur mutari jurisdictio in se et in sua essentia.

312. Quod etiam ex eo constat, quod aliquid invenitur ex pertinentibus ad jurisdictionem, quod est quid minus titulo; aliquid vero, quod est titulus sine praebenda; aliquid, quod est jus cum praebenda: sicut e contrario invenitur ordo sine titulo. Jus ergo minus titulo est illud quod habet electus ad aliquod beneficium jurisdictionem

¹ Migne, P. Gr. 43, 381.

² Ep. ad Ausitanum archiep. (Potthast nr. 57); cap. Quanta devotio 7. De officio jud. ord. (I. 31).

³ Conc. Lateran. IV. c. 7 (Mansi XXII, 1057 ss.); cap. Irrefragabili 13. ibid.

annexam habens, sed nondum confirmatus; quod enim, si idoneus est, jus aliquod habeat, constat, quia injuria fieret illi, si absque causa non confirmaretur. Est autem jus minus titulo, quia ille datur per confirmationem. Fortassis etiam est jus minus titulo, vel quid simile illud, de quo dicitur in capite Dilecto De praebendis et dignitatibus, ubi sic habetur: „Licet in ecclesia, in qua non est certus numerus praebendarum, nulla etiam vacante, in canonicum quis possit assumi, quum intelligatur ad quoddam jus eligi, quod ex electorum assensu de novo creatur et cum electo in canonicum nascitur, et desinit cum defuncto: in ecclesia tamen, quae determinatum habet numerum praebendarum, uno individuo jure vacante, duo simul eligi non possunt ad illud, eo quod hujusmodi spirituale jus dividi seu communicari nequeat inter eos; quamquam interdum hi, ad quos spectat electio, de communi assensu augmentare valeant numerum praebendarum, quoddam jus spirituale de novo creando; nisi forte statutum aliquod obviaret, quod esset juramento firmatum, vel cui sedis apostolicae confirmatio accessisset, hujusmodi clausula prohibitionis adjecta, ut si quidquam contra id fieret, non valeret.“¹ Haec ille de illo, de quo loquimur, jure; quod, quia tantum ab electoribus creabatur, minus videtur esse titulo. Titulum autem sine praebenda habebant illi, qui electi et admissi in canonicos, datoque eis loco et stallo in choro et suffragio in capitulo, non accipiebant praebendam, quia nondum vacaret, vel alia de causa. De quibus habetur in titulo De praebendis et dignitatibus cap. Relatum et cap. Quum secundum et cap. Dilectus.²

E contrario vero ordo sine titulo invenitur in illis, qui sine aliquo beneficio ordinantur, sive patrimonium habeant sive non. De quibus habetur in cap. Non liceat et cap. Episcopus et cap. Tuis quaestionibus, De praebendis et dignitatibus.³ Sed hujusmodi, si patrimonium

¹ Innocent. III. ep. ad Trecensem episc. (Potthast nr. 3989); cap. Dilecto 25. De praebendis (III. 5).

² Cap. 9. 14. 19; ibid.

³ Cap. 2. 4. 23; ibid.

non habent, tenetur episcopus, qui ordinavit, alere vel eis de beneficio providere.

313. In hoc etiam jurisdictio mutatur, quod id, quod quandoque licebat alicui, ei postea non licet. Ut juxta Tertullianum initio ecclesiae laicus habebat jus baptizandi, quod postea ei non licuit; unde lib. De baptismo ait: „Dandi quidem (baptismi) habet jus summus sacerdos, qui est episcopus; dehinc presbyteri et diaconi, non tamen sine episcopi auctoritate propter ecclesiae honorem; quo salvo, salva pax est; alioquin etiam laicis jus est.“ Et infra: „Sed quanto magis laicis disciplina verecundiae et modestiae incumbit, quum ea majoribus competat, ne sibi assumant dicatum episcopi officium episcopatus. Aemulatio schismatum mater est.“¹ Hactenus ille, ostendens jus baptizandi pro tempore tolli et concedi laico.

314. Videtur etiam varietas jurisdictionis in hoc, quod in primitiva ecclesia coercendi vis non erat adjuncta ecclesiasticae jurisdictioni, quae tamen adjuncta est postquam principes christiani sunt. Tunc autem excommunicatione solum et censuris ecclesiasticis agebatur, quae vicem coercionis habent, ut patet ex cap. Ex libris De officio delegati.²

Non habebant tamen episcopi carceres, nec aliis corporis poenis puniebant rebellos. Unde Hilarius de verbi apostoli Paul I. Cor. IV, 21: „Numquid Paulo jus praetorium erat, ut virga comminaretur, et cum officio lictoris ad ecclesiam Christi adesset? Non utique ita opinandum est. Sed quia omnis Dei sermo, quo ex errore in veritatem Dei retrahimur, quo per comminationem terroremque judicii ad innocentis et sanctae vitae viam regimur, virga est nuncupatus, per quam intra disciplinam divini metus cohibiti, moderati ac providentis rectoris monitu coercemur.“³

Variatur igitur potestas ipsa jurisdictionis, ut ex auctoritatibus et rationibus deduximus.

¹ De baptismo c. 17. Migne, P. L. 1. 1218.

² Cap. 29 (L. 29).

³ Tractat. in Psalm. II. nr. 36. Migne, P. L. 9, 283.

315. Quod vero, manente essentia potestatis jurisdictionis, varietur ejus usus et actus, etiam constat. Nam Gregorius IX. in cap. Volentes De officio legati praecipit, ut, praesente legato de latere, minor legatus cesset executione sui officii.¹

Excommunicatio quoque vel interdictum non ipsam potestatem jurisdictionis vel ordinis, sed ejus usum tollit, ut ex cap. Latores patet, ubi peccantes clerici quidam jubentur perpetuo ab officio sacerdotali deponi, aliqui vero ad tempus suspendi.² Et in cap. Fraternitati tuae alios, quia excommunicati celebrarunt, scribitur, posse beneficiis privari.³ Idem habetur ex cap. Quia diversitatem, ubi declaratur, archiepiscopum Eboracensem, licet suspensum, auctoritatem suam non amisisse, et ideo collationes beneficiorum, sine ejus auctoritate per canonicos factas, nullas fuisse.⁴

Contingit etiam, ut ait Petrus de Palude in IV. dist. 18. q. 7., et ex jure colligitur, suspendi aliquem ab officio, hoc est ab ordinis usu et beneficio; et tunc aufertur ab eo tam usus ipsius ordinis vel jurisdictionis, quam ipsum beneficium. Qui autem suspenditur ab ordine, solum usu ordinis privatur; qui ab usu jurisdictionis, ipso solum; qui vero a solo beneficio, fructus non percipit, ceterum uti potest ordine et jurisdictione. Quam ubi quis commissariam habet, si privatur ejus usu, revocatio potius dicitur quam suspensio; ubi vero etiam ordinaria, suspensio potius quam revocatio. Et secundum eundem doctorem, si quis suspensus ex delegatione ordinat vel excommunicat, nihil facit; episcopus vero ordinarius, licet suspensus sit, si attentat ordinare, ordinatio tenet.

Alexander quoque de Hales IV. p. q. 79. memb. 8. a. 2. ait, degradatum esse quasi manum abscissam, quatenus licet potestatem habeat, non habet tamen usum de

¹ Cap. 8. (I. 30).

² Cap. 4. (V. 27).

³ Cap. 6. ibid.

⁴ Cap. 5. (III. 8).

jure unquam licitum; haeticum ut manum paralyticam, quia licet potestatem habet, non habet tamen licitum usum, donec sanetur et convertatur; catholicum vero suspensum vel excommunicatum esse ut manum ligatam, quia donec solvatur, non habet licitum usum; monachum vero vel quemvis alium absque culpa non habentem jurisdictionem, esse quasi manum occupatam, quae quamdiu occupata est, alia apprehendere non valet. Et secundum eundem jurisdictionis a degradato aufertur re et spe de jure; ab haeretico vero, excommunicato et schismatico praeciso aufertur re, spe remanente, si convertatur. — Idem etiam a. 1. ait: Potestatem quidem ordinis non amitti nec committi posse; absolutionem vero in foro externo amitti posse et committi, quia solius jurisdictionis est; absolutionem vero in foro interno posse amitti, quia a jurisdictione pendet, non posse autem committi non ordinato, quia ordinem exigit.

Secundum eum aliosque doctores indulgentias conferre, absolvere ab excommunicatione vel excommunicare vel judicare, solius est jurisdictionis; et ideo per non ordinatos fieri possunt. Non est autem ordinis; alioquin omnis ordinatus indulgentias dare posset vel excommunicare sive ab excommunicatione absolvere. Quod autem indulgentias dare jurisdictionem requirat in dante, patet ex cap. Quod autem De poenitentia et remiss., ubi dicitur, quod non potest dari nisi subdito.¹

Quod etiam ratio confirmat. Nam dare indulgentiam est dare unde solvatur, quod debetur, de communi ecclesiae thesauro; quod est jurisdictionis. Unde fit, ut a papa ligari vel limitari possit talis potestas. Et eadem ratio est de potestate excommunicandi, ut patet ex cap. A nobis fuit De sentent. excommunicationis; in quo dicitur, quod excommunicatio non ligat non subjectum;² sicut ibidem in cap. Quum desideres et c. Sacris dicitur, quod non est communicandum excommunicato, etiamsi satisfecerit parti, donec sit

¹ Cap. 4. (V. 38).

² Cap. 21. (V. 39).

absolutus;¹ et in dicto cap. A nobis extenditur etiam hoc ad mortuos.

Conficere autem eucharistiam est solius ordinis. Ideo fit per ordinatos nullam habentes jurisdictionem, licet mali sint. Nam non habens ordinem, sive bonus sive malus sit, consecrare vel absolvere in conscientia non potest, sicut carens oculis non potest videre. Habens autem ordinem, licet malus, est similis ei, qui oculum habet, et tamen aegrum, non autem visu carentem. Absolvere vero in foro conscientiae est ordinis et jurisdictionis, et plus ordinis quam jurisdictionis.

Est igitur jurisdictio quoad substantiam suam et quoad usum variabilis, et in hoc et in aliis a potestate ordinis longe diversa.

¹ Cap. 15. 38., ibid.

Summarium voti primi Patris Jacobi Lainez de institutione episcoporum, in congregatione generali concilii Tridentini 20. Octobris 1562 recitati.¹

(Ex Hist. conc. Trid. a Pallavicinio conscripta et ab I. B. Giattino latine reddita, Aug. Vindel. 1755, partis III. lib. 18. cap. 15. pag. 81.)

Postremus ex disputantibus, sed extra ordinem, pro ritu ipsi a legis praescripto, fuit Didacus Lainius, summus moderator societatis Jesu, qui 20. Octobris verba fecit, et integrum conventus habiti tempus solus explevit. Haec Lainii disputatio laudem excitavit parem cuicumque alii in eo concilio unquam audita. . . Hujusmodi fuit ejus sententia.

Quatuor a se suscipi: Quaestionis explicationem, suae sententiae expositionem, confutationem argumentorum quae ab asseclis contrariae objectabantur, suae comprobationem. Praemisit, complures ab eo opere se dehortatos, ne in vituperationem assentatoris pontificii caderet; non tamen idcirco censere se ab obligatione defendendae veritatis solutum. Deum sibi testem adesse, judicem vivorum ac

¹ Notat Pallavicinius, se hoc votum patris Lainez quasi ex accidenti invenisse in Vaticani tabularii volumine, quod ad acta illius temporis pertinebat; in exteriori nota praeter nomen auctoris expressum esse, illud a Vicecomite (Visconti) ad cardinalem Carolum Borromaeum 9. Novembris 1562 fuisse missum. Merito observat, magnam diversitatem inter hoc summarium authenticum et summarium a Sarpio exhibitum in sua concilii Tridentini historia reperiri. Quod Lainez hic adumbravit calamo, hoc vividius coloravit lingua (n. 18.). — Conferantur ea quae brevissime scribit de hac oratione Paleottus in Actis concilii ed. Theiner II, 596.